

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

A nyári meleg napok idején.

Ha valamikor, ezen meleg évadban, — mikor is a nap égetőn tűz lé a mennyboltról, terméskalangyák körül izad a föld népe, szérus kertje körül lábatlankodik pap uraimék jó része — s csak keveseknek adatott meg a mód árnyas helyen, pompás csibuk bodor füstje és lapok böngészése közt, jégbe hűtött habzó palaczkok mellett hűsölni... bizony-bizony hirlapi tárgy legyen az, mely különösebb érdeklődést költsön, kivált az egyházi lapok pagináin.

De hogy is! — mondaná az én egyik urambátyám — majd bizony a tintafogyasztókra hallgatunk most, mikor a kakas hajnalszavára talpon kell állani, hogy tényleges és reménybeli kontók halmazáért izzadjunk naphosszant. Első a kenyér, azután a „bötüfalás.“ Hát talán még ezt az urambátyámat is gondolkodóba ejtené a Kósa Ede t. barátunk „Falusi elmélkedése.“ Ez évadnak alig lehetne lebilincselőbb hirlapi tárgyat keresni, mint a mit jelzett „Falusi elmélkedés“ felszínre hoz: „a kisebb, szegényebb egyházakban szolgáló belhivatalnokok helyzete.“

Kenyérkérdés. Kapós. Az egyházi hivatalnokok egy nagy kontingensének a létkérdése. A legapropóbb valami. Mikor a lelkészi családok száza azon a fogas kérdésen töpreng: mivel megyünk a télnek, mit eszünk — az iszunk csak hagyján, — de miből ruházkodunk? Emitt a fagy, ott a víz, másutt a jég, ismét másutt a filloxéra állíttatja föl a nagy kérdőjelt. S a nyári hévség mellett a gond is erős, hatalmasan főzi a papok szegény fejét. A „próvent!“ — óh az nyomoruságos valami, alig elég az éh-ütésre, — ha kint nem vész is.

Ne lamentáljunk. Tisztelt barátom elég élénken rajzolta a kisebb és szegényebb egyházak belhivatalnokainak helyzetét. Ahoz nincs mit adni. De nem is veszünk el belőle semmit. A nyomor megvan. A 12 éven át tanult intelligens elem anyagi helyzetének rongyait takargatni nevetséges erőlködés. Én csak azt a tövisbokrót akarom ezuttal előtérbe állítani, mely jó részt oka annak, hogy

még az a szűkös palástocska is ronggyá szakadozzék, mit kis egyházaink akasztanak egyikönk-másikönk nyakába. Ez a „párbéres“ adózás, a „fixum“ nem léte.

Valaholott párbéres adózás van — s talán ilyen egyház a legtöbb — és fixfizetés nincs, ott a lelkész sohasem biztos: bekapja-e s ha igen: hány évig fogja még kapni azt a kis mindennapira valót?

Igenis. A párbéres adózás a mellett, hogy a legnagyobb aránytalanságokat hozza be a vagyonos és szegény egyháztagok közt, leginkább oka a belhivatalnokok jövedelme folytonos apadásának. Tisztelt barátom kimutatja a miértjét, hát én nem fejtegetem. Csak azt jegyzem meg, hogy: talán soha sem csodálkoztam jobban, mint akkor, mikor egy tisztársunk a fixfizetés ellen emelgette előttem donquixottei lándzsáját. E tisztársunk bizvást feledte, hogy: „jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok“, kivált mikor arra is kilátás van, hogy az a tuzok ökörszemmé zsugorodhatik.

De hát miféle fejszével lehetne kiapritani a szegény kis egyházak lelkészeinek küszöbe elől azt a tövisbokrót, hogy ne tépdésné palástjainkat, ne vérezné meg szívünket s ne bénítaná meg oly gyakran lelki kedvünket? Ez a kérdések kérdése, ezt fejtsd meg nyári meleg napok idején írott czikk.

Tisztelt barátunk nagy magafelbátorítása után az állam fegyvertárában keresi azt a hatalmas fegyvert. Megvallom, nem lepott meg. Hiszen a gondolat épen nem új; annyira nem, hogy ő neki senki sem fogja ezért a „fantasztika“ epithetont neve mellé ragasztani. Alig van kisebb javadalmazásu s a próvent beszédésének nyúgeit és a földturást meggyűlölt lelkész, kinek elméjében ez a megváltó gondolat meg ne fogamzott volna már. Egynémelyek szárnyra is bocsátották mindjárt az alkotmányos aera első éveiben. De csak agyondorongálták, vagy hallgatták őket. Én nem akarom tenni egyiket sem. A szabad véleménynyilvánítás levegőjében nőttem föl, hát csak nem fogok dorongot emelni valakire, bár ellenemre beszél.

Persze, az volna egyszer a gyöngyvilág: havonként

vagy évnegyedenként nyugtatni ennyi s annyi forintot — **osztrák értékben**, — oda állítani a Szapáry kasszája elé, a „köszönettel” fölvetett banknótákkal bevonulni a kis parokhia dormitoriumába s aztán bánni, nem bánni: esik-e, nem-e oda künn! . . .

Nem, nem! . . . Tisztelt barátom Kósa Ede, nagyon el lehetnél keseredve, mikor azokat az „elmékedéseket” papírra vetted. Hát elfeledhetted-e különben: mennyi új ága-boga nő a kérdés illetén való megoldásának? hova lesznek egyházunk annyira kipróbált, sarkalatos elvei? hogy fordul föl a világ körülünk s ha tempora mutantur mennyire majd et nos mutamur in illis? És én kétlem, hogy e változás a kálvini egyház javára történék. Ha nem oly állami viszonyok között élnék is, mint a minőben élünk, nem tartanám egyházunk függetlenségének fölázdosásával aequivalensnek azt az anyagi dotációt, mely mellett szinte nem kevés mizéria maradna azokból, a mik miatt ma fel-feljajdulunk . . . Hány államilag dotált javadalom van, melynek állomástartói pénzsükiben fuldokolnak, avagy rendetlenül jutalékozhatnak! . . . Akkor is csak Rothschild lenne az első, meg — az opera és a kis-béri méntelep, mi pedig az utolsó. És hát azt hihetjük-e, hogy javaink, fekvőségeink átadásával megtarthatjuk önkormányzati jogainkat? Hiszen amannak fölázdosásával emerről nem is szólhatunk. Csupa instánzia-író géppé válnánk az állam protectorsága alatt s lenne módunk az „ad acta” tételekben bővelkedni. És a mi nem utolsó dolog: elszigeteltetnénk a hallgatóságtól, annak jó és balszerencséje ép oly kevésbé érdekelne, akár a japáni császár udvari ebédje, avagy fogfájása.

Szegények vagyunk, igaz. De e mellett tagadom, hogy az a dicsőített „földi boldogság” teljesen idegen volna tőlünk, a ki kapuink felé sem néz. Az a boldogság nagyon is relativ fogalom és ha valaki, mi talán csak érezzük olykor-olykor, hogy annak jó részét az „erkölcsi jutalom” teszi ki. Azt tartanám én nem kis veszélynek, ha erről a fitymált jutalomról végleg lemondanánk, a „kellő anyagi helyzetért” cserébe. Meg vagyok győződve, hogy egy monacói croupier, ki czeket forgat gereblyéjével, helyzetemben egy nap sem tudna élni a főbe lövés gondolata nélkül, . . . én meg az ő aranyaitól válnék halálra időnap előtt . . .

Ne bántsuk azt az állami egyházat; van ennek a mi magyar államunknak elég ügye-baja; hátha még mi is nyakába varrjuk pénzes zsacsóinkat! . . . Jó egy állami tönk és akkor törülhetjük a szemünket, se pénz, se — próvent.

Hanem a mit javíthatunk helyzetünkön, próbáljuk magunktól. Az a legnagyobb baj, hogy nincs „fixum.” Kerestül kell vinni, hogy legyen minden kis egyházban. Kerestülvitele nem oly nehéz, csak felsőbb hatóságaink

akarják. A most létező díjlevelek alapján meg lehet állapítani: mit adhatnak biztosan egyházaink. Az így megállapított összeg, igaz, hogy nem nő, de nem is fogyhat, ha csak az egyház végleg el nem pusztul. A megállapított quantumot sohasem egyeseken, hanem az illető egyház egyetemén követeli a lelkész — (magam legalább ezt tartom) — s az, míg testületként existál, soha meg nem tagadhatja, el nem vonhatja. Ha egy rész szegényül, más rész emelkedik gazdagságban s ez utóbbi nolens-volens hordozója lesz a kikötött tehernek . . . Hogy Jármí vagy Parasznya akkor sem fog egy derecskei vagy halasi javadalmat biztosítani, ez napnál világosabb; de talán egygyel kevesebb ok leend e féle, nyári meleg napokra való hírlapi cikk irására.

F. Varga Lajos.

A „Religió” aggodalmi.

A „Religió” jul. 10-iki számában, egy különben elég nyugodt hangon tartott, de sophismával bővölköző cikk, azon aggódik, hogy míg a szerzetesek képviselőkké nem választhatók, a szerzetesi fogadalom miatt: addig a protestánsok vallásfőnökei közül még a minisztériumban is láttunk hármát; pedig ezek szintén fogadalommal vannak kötve egyházukhoz stb. Itt tehát e collisio officiorum esete forog fenn, mert a protestáns „vallásfőnök esküje és a miniszter esküje ellenkezésbe is jöhet, sőt az eshetőségeknek beláthatlan sora következhetik be, melyek ez által, a haza vallási békéjét fenyegethetik”. Igaz ugyan, hogy Tisza Kálmán 10 éves jubileuma alkalmával azt állította, hogy „a református egyház érdeke, nem jöhet összeütközésbe a magyar állam érdekével”, de a Religió azt el nem hiszi, mert az állam nem elvont fogalom s polgárainak katolikus többségével s az ezeket magába fogadó évezredes egyházzal és hitágazataival sehogysem fér az össze, hogy a miniszter protestáns „vallásfőnök is legyen vagy lehessen.” E két állás összeférhetetlen. Nem egyebet kíván tehát az ártatlan „Religió”, mint azt, hogy a jelzett esetben az incompatibilitást a törvényhozás mondja ki s ez ügyben interpellatió intéztessék a minisztériumhoz. Az ő lelkiismeretét a jelen állapot meg nem nyugtatja; mert ő a „dicső multba” vágyik vissza, midőn az ilyen eshetőség ki volt zárva stb. stb.

Pár észrevételt nem árt tenni ezen okoskodásra.

Téved — vagyis másokat akar tévedésbe ejteni — a cikkírója, midőn a szerzetesek fogadalmát a mi főgondnokaink hivatali esküjével hasonlítja össze és ezeket egyforma jelentőségűeknek tartja. A szerzetesi fogadalom az illetőt megfosztja önrendelkezési jogától; azt kiskorúvá teszi: elvonja a polgári élet kötelezségeitől. Már pedig választó és választható a törvény szerint csak önálló egyén lehet. A szerzetesi feltétlen engedelmesség fogadása (a loyolitáknál: „perinde ac cadaver”) a zárdai elkülönített élet alkalmatlanokká teszi a barát urakat arra, hogy a politikai téren hasznos szolgálatot tehessenek a hazának, mely előttök, mint a világgal szakított egyének előtt nem is bírhat kellő vonzerővel. Vegyük ehhez azt is, hogy a szerzetesek az 1868-iki 26. t. cz. 5. §. p) pontja szerint a személyes adózás-

tól is legnagyobb részt felvannak mentve, a mi szinte a polgári jogok gyakorlására képteleníti őket.

A mi egyházi ügyeinkbe intézőleg befolyó főbb embe-
reink, respective világi gondnokaink oly esküt tesze-
nek, — az eskü szövegére bátran merek hivatkozni, — mely
semmiképen nem jön ellenkezésbe az állam érdekeivel, t. i.
az alkotmányos magyar állam érdekeivel; mert ultramontán és abszolút állam csakugyan nem nekünk
való. A modern állam ellenben, nem nézhet a felekezeti
különbségre a legfőbb hivatalok betöltésénél sem. Mert a
mai állam egyenlő mértékkel mér mindenkinek; s minden
felekezeti részesít a jogvédelemben, míg t. i. az államelle-
nes doktrínákat nem tanít s ily tendenciákat nem ápol. S e
tekintetben sokkal aggályosabb az államra nézve a római
egyház, melynek feje idegen országban tartózkodik, politi-
kát űz, souverain jogokat gyakorol, minden állam ügyeibe
bele ártja magát, ha másképp nem, concordatumok által. Itt
már aztán a nem ultramontán, de katolikus törvényhozó
saját vallásfőnökével kénytelen ellentétbe jönni s a
pápaság érdekét, az állam érdekével szemben, a mai állam-
eszmé követelménye szerint, háttérbe szorítani. A parla-
mentarismus számtalan ily esetet mutathat fel; míg ellen-
ben a magyar miniszterelnök nyilatkozata, a legtelje-
sebb mértékben igaz, míg t. i. valódi alkot-
mányos államról van szó; mert a protestantismus
ezzel sohasem ellenkezhetik.

Mi nem kívánunk „állam lenni az államban“; mi az
egyforma védelmet, az egyforma igazságot óhajtjuk s az
állam közjóra és közszabadságra célzó tö-
rekvéseit, sem miféle idegen érdekek kedvé-
ért nem akadályozzuk.

A „Religió“ okoskodása végső consequentiájában oda
lyukad ki: hogy protestáns ember voltaképen még törvény-
hozó se lehet, mert a protestáns álláspont mindég szálka
marad a katolikus többségből álló ország (a regnum Ma-
rianum) szemében. Ilyen az ő okossága és méltányossága;
ide megy ki politikai tudománya. Még megérjük, hogy ez
íránt is interpellációt fog sürgetni.

No lássa a jámbor cikk írója, mi mennyivel türelme-
sebbek vagyunk!

Mi nem hánytorgatjuk, hogy a katolikus püspökök
esküjük daczára is, — melynek van oly pontja, mely egyene-
sen a nem katolikus felekezetek elnyomását ígéri — ott
ülnek a felső házban s mindig csakis egyházi álláspontjukat
akarják érvényesíteni, gyakran a haladás és államfejlődés
rovására.

Mi nem zúgolódunk azért sem, hogy a kultuszminisz-
ter eo ipso nem is lehet nálunk protestáns
ember.

Mi hallgatunk türelemmel akkor is, midőn látjuk, hogy
a valláseggyenlőség korában nálunk folyvást az „Ural-
kodó vallás“ idejét éljük, mely vallás és egyház kedvé-
ért, a többi csak mostoha gyermeke a hazának.

Nem aggodunk a miatt sem, hogy a kultuszminiszter:
franciscanus confrater; s hogy a valláseggyenlőség
s teljes vallásszabadság még csak: pium desiderium.

Nem jajgattunk a miatt sem, hogy ez évi februárban, a
budgetviták alkalmával, az országgyűlés többsége megsza-
vazta a Pázmány Péter műveinek, országos költségen való
kiadását; noha a méltányosság azt hozta volna magával,

hogy a nevezett író műveivel, tősgyökeres magyar-
ság és erőteljes prózában, de meg tudomány-
ban legalább is egyenlő értékű Alvinczi Péter
műveiből is egy vagy kettő szinte országos költségen ada-
tott volna ki.

Nem láttunk „collisio officiorum“-ot abban sem, hogy
ezt a költséget, a mi egyik „vallásfőnökünk“ (vicze főgond-
nokunk) a miniszterelnök is megszavazta s midőn, a szinte
református Csanády rákurjantott, — hogy „Kálvinista jé-
zsuita“! — tudtuk, hogy ezt sem felekezeti, hanem egyéni
indokokból tette a vén kurucz.

Szóval, mi sokat látunk, tapasztalunk, a miért sokkal
több okunk volna panaszolkodni és aggódni; de mi a prófé-
tával tartunk és ezt mondjuk: „Jó várni és csendes-
ségben lenni mind az Urnak szabadítójáig.“
Eljön még a mi időnk is! Addig várjunk; de nem tétlen
nyugalomban, hanem szorgalmas munkában és türelemben.
A „Religió“ pedig hadd vágja üres és hiábavaló aggodal-
maival a levegőget!

— s.

Tiszántuli egyházkerületi közgyűlés.

(Folytatás.)

Németh István tábornok hagyatéka ügyében Szász
Károly püspök felhívása folytán a többi prot. egyházkerü-
letek küldötteivel együttes tanácskozásra a tiszántuli egyh.
kerület szintén kiküldi a maga meghatalmazottját: K. Tóth
Antal főiskolai ügyész személyében.

Elek Lajos felolvassa az esperesi kar javaslatát a
közalapsegélyzési ügyekről. A jelentés szerint összesen 328
kérvény érkezett be és pedig 187 egyház 61,751, 141 lelkész
27,146; összesen 88,897 frt kér. Az egyházmegyék véleménye
szerint 167 egyháznak 30,365, 130 lelkésznek 14,990 együtt
297 folyamodónak 45,363 frt javasolnak meg adatni. Az es-
peresi kar pedig 150 egyháznak 17,274 frtot, 110 lelkésznek
9800 frt, összesen 260 folyamodónak 27,074 frt véleményez
megadatni. Az esperesi kar minden egyes kérvényre meg-
tette a maga véleményét, kivéve a f. szabolcsi esperesére,
kinek részére az egyh. megye kéri a segélyt. Az egyh.
kerület Lukács Ödön szabolcsi esperest 200 frttal felvette a
segélyezésre ajánlottak közé.

Az érmelléki egyházmegyének azon, bár nem sok re-
ménynyel tett indítványa, hogy a domestikából a tanítók is
segélyeztessenek, a konventhez felterjesztendő iratokhoz
határozottat csatoltatni, melyek a majd összehívandó zsi-
natnak tárgyát képezendik.

Államsegélyekre beérkezett 69 kérvény 13 egyház, 33
lelkész és 23 tanító részéről. Az esperesi kar a 2210 frtból
rendelkezésre álló 1480 frtból ezuttal 1280 frtot javasol ki-
adni és pedig 4 egyház részére 40 frtjával 160, 29 lelkész-
nek 30 frtjával 570, 22 tanító részére 25 frtjával 550 frtot.
A javasolt tételeket a közgyűlés eifogadta.

Némi vitát keltett egy misszióügy. A máramaros-
szigeti egyház azon czélból, hogy a tőle keletre és északra
lévő diasporák vallás-erkölcsi élete némi tápot nyerhessen,
egy új, második lelkészi állomás rendszeresítését vette
tervbe, kérve a misszió és közlaptól 850 frtnyi állandó évi
segélyezést. A marm. ugocsai egyházmegye e kérvényt pár-

tolólag terjeszté a kerület elé. Többen szólottak e tárgyhoz, mindannyian ellenezve a tervet, mely tulságos áldozatot kíván az említett alapoktól a nélkül hogy a misszióügyet Sziget vidékén a teher nagyságának megfelelőleg mozditaná elő. A kérvény pártolását legerősebben olyanok utasították vissza, kiknek több közvetlenebb alkalmok van ösmerni az ottani állapotokat. A kérvény újabb formulázás és előterjesztés végett vissza adatik az egyházmegyének.

Jegyző felolvassa Illyés Bálint tanácsbíró levelét, melyben a legmélyebb köszönetét fejezi ki az egyh. kerületnek tavaszi közgyűlésen hozott azon határozatáért, melylyel az ő papi jellegét lelkészi hivataláról lemondása után is elismeri, hogy tanácsbírói tisztét továbbra is megtarthassa.

Ezután a debreczeni főiskolát érdeklő nagyfontosságú anyagi és szellemi ügyek vétettek fel.

Hyen először is a főgymnásiumnál parallel osztályok felállításának kérdése.

E végből a tárgyalás előtt felolvastattak a főisk. gazdasági tanács és a tanügyi bizottság jegyzőkönyveiből a tőkepénztár felülvizsgálása, a gymnasiumi és tanítóképezdei tanárok fizetésének egyenlővé tételése, a parallel osztályok felállítása, módozata és a költségelőirányzat felől tett jelentések és javaslatok.

A gymnasiumnál a parallel osztályok felállítása tárgyában — hosszas tárgyalás után azon indítvány fogadtatott el: hogy a gymn. tanárok fizetése a tanítóképezdebeliekével a költségvetésben e czímen fölvev 1350 frtból egyenlősíttessék; ezzel kapcsolatban mondja ki a közgyűlés, hogy három parallel osztályt fentart. Amaz 1350 frt fedezetét találja a nem prot. tanulók által fizetendő 40 frtnyi tandíjból nyerendő többletben. A más felekezeti tanulók kizárását ne mondja ki a közgyűlés; hanem e helyett bizza meg az elnökséget, hogy ez találjon módot és intézkedjék az iránt, hogy három kívül több parallel osztály felállítása ne váljék szükségessé.

A főiskolai anyakönyvtár mellett nyilvános olvasóterem felállítása ügyében a gazd. tanács jelenti, hogy a régi épített pénztár három évi kamat feleslegéből 1000 frt felhasználható a berendezésre s ezenkívül rendelkezésre csupán a város által 3 évre megajánlott 200 frt év-járadék áll s ebből lehetne a kezelő könyvtárnok pótlékát is fedezni. Szeremley József és Balogh Ferencz felszólalása után a könyvtári bizottság megbízott, hogy a jelentett anyagi erőhöz képest készítsen sürgősen tervezetet az olvasó-terem felszerelésére és fenntartására nézve, hogy az a régi szándék valahára megvalósítható legyen. A könyvtári bizottságba pedig Szeremley József vidéki tagul beválasztott. Végül Vozáry Gyula tett indítványt a kettős példányok eladása iránt. Tóth Sámuel erre felvilágosításul adta, hogy erre nézve már van intézkedés téve s a duplumok összeírása folyamatban van.

Felolvastatik a középiskolai felügyelő tanács jelentése a miniszterileg megintett gymnasiumokról, melyeket a felügyelőtanács buzgó elnöke Kiss Áron esperes a mult iskolai év vége felé az egyházkerület megbízása folytán személyesen meglátogatott, hogy a miniszteri kifogásokat,

a fentartó testületekkel közölje, a kifogásolt hiányokról közvetlen tapasztalatot szerezzen, a kívánt adatokat beszeresse és a gymnasiumok jövője felől a fentartó testületekkel, illetve azok képviselőivel vagy elnökségeivel értekezzen.

A tanügyi bizottság határozati javaslatokat terjesztett elő. E javaslatok némi módosítással és némi vita után el is fogadtattak a közgyűlés által.

Ezek szerint a közoktatásügyi miniszter értesítendő, hogy a tantermek szűk és elégtelen volta miatt megintett böszörményi, kisujszállási, szatmári gymnasiumokban a hiányok részint már pótolattak, részint a legközelebbi jövőben pótolatni fognak s e végből a minisztérium fölkéri, hogy az erre szükséges időt ne vonja meg az illető iskoláktól. A m.-szigeti és m.-turi gymnasiumok épületére pedig tervek és költségvetések készitettek. A tanárok minősítéséről, melyekre nézve az okmányokat, bizonyítványokat Kiss Áron összegyűjtötte, összesítő táblázat fog felküldetni. Az iskola helyiségekről kívánt terv és keresztmetszet rajzok, térképek mellékletül csatolatnak a kimutatáshoz. A paedagogiai és didactikai tekintetben erősen kifogásolt h.-nánási, szoboszlói és békési gymnasiumok közül a szoboszlói, mely a böszörményivel együtt azért is meg volt fenyegetve a miniszter által, mert polgári iskolával van egybekötve, 1885—86. iskolai év végével megszűnt, illetve helyét a város által fentartandó polgári iskola foglalja el. A békési 6 osztályu gymnasium a város tetemes segélye folytán már a jövő tanévben akként lesz szervezve, hogy ellene a miniszteri neheztelés elesik. A h.-nánási gymnasium szintén a város közönsége 2400 frtos támogatása által fenmarad, de csak mint négy osztályu. Minthogy azonban ez új szervezet az idén — a város támogató határozata felsőbb helyen még megerősítve nem lévén — életbe nem léptethető: az egyházkerület pártolólag terjeszti a h.-nánási gymn. fentartó testületek kérvényét a miniszterhez, hogy a törvény kívánalmainak megfelelő átalakulásra engedtessek még egy évi határidő.

A böszörményi, polgári iskolával egybekötött gymnasiumot a még 1883. nyarán szerződött egyház és város az eddigi jelleggel óhajtván fentartani: az egyházkerület hasonlóképp pártolólag terjeszti fel a böszörményiek kérvényét, azon indoklással, mert maga az állam is tart fenn polgári iskolával kapcsolatos gymnasiumokat és mert a fentebb említett szerződést 1883-ban az orsz. középiskolai törvény szentesítése után a közoktatásügyi miniszter már jóváhagyta.

Végül a miniszter azon állítása, mintha a m.-szigeti lyceumban román propagandát üznének a tanulók, minden realis alapot nélkülözvén, erről a miniszter szintén értesítettik.

A középiskolai felügyelő tanács beterjeszti öt rendbeli táblázatban a kerület kebelében levő gymnasiumok anyagi és szellemi állapotára vonatkozó statisztikai adatokat, melyek a gyűlés jegyzőkönyve mellékletül kifognak nyomtatni. A tiszántuli középiskolai tanáregyesület nyugdíjintézete 1887-től fogva 300 frttal fog segélyeztetni a közigazgatási pénztárból. Megállapított az egyházkerületi közigazgatási pénztár jövő évi költségvetése. Az egyházi közalap kezelési szabályzatára az egyházmegyék által

beadott vélemények alapján készített bizottsági munkálat elfogadtatott és a konventhez felterjesztetni határozottatott. Az alsó-szabólcsei egyházmegyének a népiskolai tanügyi szabályzat kiadását szorgalmazó indítványa elfogadtatott.

Referens.

(Vége köv.)

Külföld.

Oroszország. A balti tartományokból új hírek érkeztek Brandt lelkész vétségéről, mely abban állott, hogy kijavította néhány orthodox egyházbéli „lett“-nek a kérvényét, melyben ezek a lutheranus egyházba visszatérhetés engedélyéért folyamodtak a császárhoz. A kérvényt a tanító fogalmazta, ki e miatt elcsapatott s iskolája bezárattott. A hivatalától megfosztott palzari tanítót, livlandi hírek szerint, csendőrök hurczolták el Rigába. Miért s kinek a parancsára: nem tudható. A rigai orosz lap, a „Rissky Westnik“, összeköttetésbe hozza e durva eljárást ama fogadtatással, melyben Donát rigai görög érseket, a múlt évben, a görög egyházba áttértek e kerületben részesítették, a mikor tüntetőleg s az érseket sértő modorban kívánták a főpaptól, hogy a lutheri egyházba ők visszatérhessenek.

Lacko tábornok — a csendőrök feje — e közben folytatja a lelkészek üldözését. Brandt lelkész után, — kinek gyülekezetétől vett bucsuja is bizonyítá, hogy nem haszontalan szolga volt, — ismét két lelkészt vádoltak be a rigai prépostságnál. Az egyik, Grimm uexkülli lelkész, 41 éves férfit, a másik Croon lelkész Leunewardenben, egy 80 éves agg. Valószínű, hogy az Oroszországban kedvelt titokzatoság fogja fedni az újabb rendőri eljárást is.

Nemcsak a protestáns, hanem a katolikus atyafiakra sem jár itt jó idő. Nem rég rendelet bocsátatott ki, mely Orosz-Lengyelországban, minden katolikus lelkésznek megtiltja, hogy papi hivatali területén túl merészeljen utazni helyhatósági engedély nélkül s ez esetben kötelezve van bejelenteni utazása célját.

Varsói hírek szerint, a vallásos propaganda gyanújában álló katolikus papok megrendszabályozását következetesen folytatják Oroszországban. Lublinban egészen pusztta a dominikánusok zárdája, mert valamennyi barát mind bellebbeztetett az ország belsejébe. Három pátert deportáltak egyszerre s az utólsót egy fráterrel a gideli zárdába vitték. Hogy az elkeseredett néppel szemben minden föllépést kerüljenek, a pátereket éjjel fogták el s szállították ki a városból. A zárda zárva áll.

Míg a görög orthodox egyház ellenzékét így némitgatják el, addig másik kézzel ügyesen vetik ki a hálót a zavarosban. Az esztek földjéről — Hapsal vidékéről írják, hogy két nap alatt 188 személyt kebeleztek be szent kenettel a görög egyházba, miután az előző hetekben körülbelül vagy százán már áttértek.

Németország. Majna melletti Frankfurtban ápril 27. és 28-án gyűléskezett a „Verein für Reformationsgeschichte.“ Az egylet főadata, reformációkbeli történelmi kutatások közzétételével erősíteni az evangyéliomi öntudatot a német népben. Az egyletnek már is 6273 tagja van s bár a tagsági díj évenként csak 3 márka, a tőkevagyon már is 6833 márkára megy. A gyűlést megnyitó istenitiszteleten D. Baur

predikált Coblenzből. A gyűlésen megjelent a frankfurti főpolgármester is több tisztviselő társával, valamint a lelkészkar. Az elnök — Köstlin hallei tanár — az egylet célját s főadatát fejtegette megnyitó beszédében, hangsúlyozván, hogy ők az igazságot keresik s az egyházpolitikát üzni semmiképen nem akarják. Dr. Theodor Schott stuttgarti tanár, szellemdus előadást tartott a következő thémáról: „Frankfurt, als Herberge verfolgter evangelischer Glaubensgenossen.“ Meille lelkész a waldens egyházakról s az olasz protestánsokról beszélt. Wolde erlangeni tanár, az egylet eddigi működését ismertette egy rövid áttekintésben. Majd néhány javaslat terjesztett elő s ezek közt Harnack gieszeni tanaré, mely azt kívánja, hogy az egylet kiadványai népszerű nyelven irassanak. Bizottságnak adatott ki egyebekkel e javaslat is.

Az egylet bevétele az utóbbi három év alatt 17,000 márkáról 30,000 márkára emelkedett s az utóbbi évben, csak a terjesztendő iratok kiadásának pótlására 18,000 márka fordított. A „Germania“ ezt jegyzi meg mind-ezekre: „Solche Daten erheischen auf katholischer Seite Mittel der Abwehr.“

Hát a magyar protestánsok gondolkoznak-e az „Abwehr“ eszközeiről s módjairól, a katolikus egyletek működésével szemben?

Nevezett egylet kiadványainak tizenkettedik füzetében, az evangyéliomi egyház egyik legrégebbi vértanúja — Zütphen Henrik ágostonrendi szerzetesnek életrajza közöltetik, Zütphent 1524. december 10-én támadta meg Melldorfban a fanatikus barátoktól fölingerelt durva tömeg s magával hurczolva, Heide falva mellett meggyilkolta. Maga Luther is megemlékezik e vértanúról.

Oldenburgi hírek szerint, az evangyéliomi egyház lelkészeinek nyugdíjazását illető s a zsinattal egyetértőleg hozott törvény értelmében, nyugalomba helyezendő a lelkész, ha testi vagy lelki fogyatkozása miatt a segítség szükségé oldala mellett tartóssá válik, és segédlelkész rendelésével kár nélkül tovább is megtartani nem lehet. A nyugdíj a legutóbb viselt hivatali állás jövedelme $\frac{1}{5}$ -ének felel meg. Van ezen kívül korpótlék s 250 márkára menő lakbér is. A nyugdíj összeg nem lehet több 4000 márkánál, mely az egyetemess lelkész nyugdíjintézeti pénztárból fizettetik.

A német császár 3000 márkát adott a német védelem alatt álló evangyéliomi misszio pénztáranak.

Ernot Bindemann starlsundi lelkésztől a következő mű jelent meg: „Die Bedeutung des Alten Testaments für die christliche Predigt Gütersloh. 346 s. 5 m. 60 pf.“ Történelmi áttekintésben vizsgálja a szerző az ó-, közép- és újkorban az ótestamentomnak predikációkbeli használás módját. Műve e része nagy olvasottságot, önálló itéletet s homilétikai érzéket árul el. A második részben érdekes és nehéz főadatot kísért megoldani, értekezvén arról, hogy a homiléta mily elvi álláspontot foglaljon el az ótestamentommal szemben. Megkívánja, hogy legyen hite a magát kijelentő Istenben, ki Izraelnek legkiválóbb neveléseit és vezetését gondozá, s e népben akarja előkészíteni a Krisztusban záruló üdvkijelentést. Az ótestamentomi előképek jogot adnak a homilétának, hogy azokat a beteljesülés korára alkalmazza, s azokban a teljes jövőt előképelve s gyakran a legszemléltetőbb módon érzékitve lássa. A harmadik része a könyvnek, gyakorlati. Az ótestamentomi predikációiro-

dalom rövid áttekintése után, két évfolyamra szóló alapige gyűjteményt ad, rövid vázlattal s fölosztással. Úgyesen választott világosító példák egész sora ez, s a mint egyes alapigékül választott szövegekkel elbánik, azt megindulás s haszon nélkül olvasni nem lehet.

A pünköst utáni héten tartott berlini lelkészértekezlet, az ez alkalommal tartott egyleti gyűlések miatt egész hétig tartott. Szombat és vasárnap az ifjusági egyleteké volt, hetfő a misszióknak lön szentelve, kedden a vallásos iratok terjesztő társulat értekezett, s szerdán és csütörtökön tartatott a tulajdonképeni lelkészértekezlet, majd a zsidó hittérítési egylet ülésezett. A missziótársulatnak 200,000 márkára van szüksége. A lelkészértekezleten Bartusch superintendens az egyház iránti szeretet és hűség ébresztéséről és ápolásáról értekezett. Az értekezlet második napjának legérdekesebb tárgya volt Steinhausen lelkész előadása, a művészet és erkölcsről.

A berlinvárosi zsinat tárgyai közül említésreméltó az óriási parochiák megosztására vonatkozó végzés. A Tamás és Márk nevet viselő két legnagyobb parochia megosztása költségének a fedezésére a város 200,000 márkát ajánlt föl, s ez összeg nagyrészenbe fődözni is fogja a templomépítést. Csakhogy még ez áldozat is csepp a tengerben, ha meggondoljuk, hogy még mindig vannak Berlinben 150,000, 100,000 lelhet számláló egyházközségek, s hogy a város népessége rohamosan nő. Érdekös még Langerhaus zsinati tagnak az egyházi adóra vonatkozólag tett s elfogadott javaslata, mely szerint az állami adó 6 alsó osztályait fizető mindazon polgárok, illetve egyháztagok, kik, mint ilyenek, eddig föl voltak mentve az egyházi adó alól, ezután — a mennyiben egyházi választói joguk gyakorlására jelentkeznének, megfelelő egyházi adó fizetésére kötelezendők. A lelkészi jövedelmek emelését illető javaslat fölött napi rendre tértek. A zsinati viták mindvégig tárgyilagosaak valának, s dogmatikai, valamint egyházpolitikai vitáktól mindenik párt őrizkedett.

Hasznos kis munka jelent meg közelebb Dr. Warneck tollából. A füzet czime ez: „Zur Statistik der evangelischen Mission. Gütersloh. Bertelsmann, s. 88. 1 mk. 50 p. f.“ Az olvasó pontos tájékozást talál ebben a német, angol, észak-amerikai, hollandi, francia hittérítő társulatokról, valamint a dán, norvég, svéd és finn missziókról is. Nagy volt az anyaghalmoz, melyből az adatokat kellett a munkás szerzőnek meríteni, s ha ehhez gondoljuk még azt is hogy mily gondos fölvizsgálást kívántak a bizonytalan, egymásnak gyakran ellentmondó jelentések, melyekből dolgoznia kellett, az igénytelennek látszó munka iránt nem tagadhatjuk meg elismerésünket.

t...

Az erdői reformátusok ügye.

Az erdői reformátusok templomot akarnak építeni. Kevesen vannak; alig kétszázan. Pénzök alig van; mindössze is csak kétszáz forint. Helyiségök sincs; csak ígértben száz négyszög ölnyi. És mi mégis arra buzdítjuk őket, hogy szándékukat hajtsák végre; hadd legyen Erdődön a magyar protestantismusnak legalább egy szerény hajléka,

mely a dicsó multra emlékeztessen, vallásos buzgóságra hevítsen s szebb jövőre reményével biztasson.

Ha kevesen vannak: sokan fogjuk majd segíteni. Ha pénzök nincs: terem a protestáns buzgóság. Ha az ígért földet nem nyerhetik meg: szerzünk számukra tulajdonbirtokot, hol az Ur házának fundamentomát megvethessék! Mert nem nézhetjük tovább közönyösen, hogy hitsorsosaink idegenek és jövevények legyenek azon a földön, melyet a nagy reformátorok lábnyomai tapostak; melyben a Drágffyak drága hamvai porladoznak; hol egykoron magyar protestáns őseink a legelső zsinatot tarták; s honnét hajdan a reformáció fénylő világa messze vidékre szétsugárzott. — „Tartozunk mi, kik erősek vagyunk, ezzel, hogy az erőtlenekek erőtlenségüket hordozzuk.“ (Róm. XV. 1.)

Erdőd egykor a magyar protestáns egyháznak egyik legnevezetesebb pontja vala. Itt munkálkodott a nagy magyar reformátorok közül Batizi András és Kopácsi István a Drágffy Gáspár híres várában. Itt állott a Kopácsi-alapította jeles főiskola, honnét a vidék lelkészeket nyert. Itt gyűltek össze zsinattartásra őseink két ízben is. Innét indult ki és terjedt el a hitjavítás egész Szatmármegyére és környékére. Itt emelkedett az a díszes templom, melynek kövei — mint az Archaeologiai közlemények IV. kötetében olvashatjuk — „oly mesterileg vannak készítve, hogy e munkával az épület nevezetesen felülmulta környéke templomainak munkálatait.“ A lakosság a halmon épült erős várban s a körülötte fekvő népes városban tiszta magyar volt. Halmai ormán, völgyei ölen magyar szó zengett; templomában a Batizi András szerzette szép magyar énekek viszhangzottak.

Azonban a mult század folyamán mindez megváltozott. A ref. egyház s vele a magyarság teljesen elpusztult a városból. Károlyi Sándor gróf, a vár ura 1731-ben a magyar ref. jobbágyok helyett róm. kath. svábokat telepített be külföldről, mint többi birtokaira, úgy Erdődre is. Ennek folytán aztán az uradalom a templomot a reformátusoktól elvette s a híveket erőszakosan kiűzette. E kiűzetésről egy egykoru irat így emlékszik: „a reformátusok a templom elfoglalása után egy udvaron tartották istenitiszteletüket, mignem a svábok fölállván köröskörül az udvar kerítésére, az istenitiszteletbe belenyertettek s az egybegyűlt híveket behajigált kövekkel szétűzték.“ — E pusztulás 1768-ban következett be, mikor Eszterházy Károly gróf, az egri püspök, örömét fejezte ki Szatmármegye hatósága előtt a felett, hogy a reformált vallásgyakorlat Erdődön megszűnt.

Azóta ottan egész a legujabb időkig nem volt ref. egyház; nem volt magyar, csak sváb és oláh. Az újabb kor türelmes szelleme s a vallásügyi országos törvények védelme tette lehetővé, hogy hitsorsosaink most már befogadtatnak lakosokul. Az uradalom nem csak megtűr, hanem néha még alkalmaz is protestáns tiszteket és cselédeket a gazdaságban. A sváb lakosság is eléggé magyar érzelműnek látszik. A járásbíróság s a szolgabírói hivatal személyzete közt többben vannak reformátusok. Mesteremberek, vinczellérek, cselédek betelepülnek s megcsaladosodnak. Így történik, hogy hitfeleink napról-napra örömdetesebben szaporodnak s jelenleg már a lelkek száma körülbelül 200-ra fölmege.

A ref. hívek lelki gondozását a szatmárhegyi buzgó lelkész, Papólczi Károly ur teljesíti. Azonban rendes isteni-

tiszteletet tartani nincs hol. Ezt az uradalom jelenlegi tulajdonosa, Károlyi Alajos gróf is belátta s 100 □ ölnyi területet jelöltetett ki templomhelyül, mely azonban telek-könyvileg átiratva még nincs.

Ki ne érezné át, mily hő vágygyal óhajtozhatnak itten a hívek legalább egy kis szerény hajlék után, hol Istent az ő tiszteletére rendelt helyen egybegyűlve szívök szerint imádják és dicsérik? Én tanuja voltam ez óhajlás nyilvánulásának. Esperesünk megbizásából egyházmegyénk egyik ügybuzgó világi jegyzőjével együtt épen a végből küldtettem ki, hogy a helyszínén igyekezzem tapasztalatokat szerezni. E tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a templomra ott szükség van s hitfeleink a magok részéről minden tőlök telhető áldozatot készek meghozni e szent célra; de külső támogatás és nagyobb mérvű segélyeztetés nélkül ily nagy munkát végre nem hajthatnak, mert három-négy birtokos és néhány ifju tisztviselőn kívül legtöbbszörre vagyontalanok s az egyháznak, mint testületnek a dicső multból csak emléke, de semminemű vagyona nem maradt fenn.

Kérvényt intéztek tehát a hívek államsegélyért az egyházmegyéhez; a ref. segélyegyleti pénztárból remélt támogatásért az egyházkerülethez; az országos közalapból leendő segélyeztetésért a konventhez. Beterjesztették az építendő templom alaprajzát s előleges költségvetését. E szerint az előállíthatni remélt épület-anyagokon és a tőlök telhető munkán kívül mintegy 5000 frtra volna szükség. — Ennyit a fentnevezett segélyforrások a legjobb akarat mellett sem nyújthatnak. De nyújthat a protestáns buzgóság még többet is. Az a közérdek, mely legújában a páncsovai, nagybecskereki, esztergomi, budai stb. egyházak segélyezésére ösztönözte az országos magyar reformált egyház lelkes tagjait és testületeit, Erdődöt is általános figyelem tárgyául ajánlja. Erdőd lakossága, 2166 lélek. többnyire sváb és oláh. A reformátusság tiszta magyar. Ezeket ösztönöznünk és erősíteni nemzeti érdek. Hitfeleink a más vallású lakosság közt, egyháztársadalmi szervezet nélkül buzgóságukban meglankadhatnak, gyengülhetnek. Vallásos kötelességünk tehát őket erőre segíteni s oda emelni, hogy legalább egy kisebbszerű leányegyházzá szervezkedjenek s rendes istentiszteleteket és iskolát tarthassanak.

Ennek lehető eszközzésére ok magok közt egy bizottságot alakítottak, melynek elnöke Galgóczy József szolgabíró, jegyzője Hegedűs József ügyvéd, pénztáros Miklósi Ferencz egyházi gondnok, tagjai: Németh József járásbíró, Török Miklós aljárásbíró, Papp Kálmán segédszolgabíró, Ladányi Sándor gépész és Berki Sándor egyházfi. E bizottság kétségen kívül országos gyűjtést is fog majd eszközölni az alakuló egyház javára. Segitse ebben népünk Istene s jutalmazza kívánt sikerrel hitfeleink érdeklődése. Én azt hiszem, hogy jól fog esni minden buzgó magyar református embernek, ha ily szent és közérdekű célra ajánlhatja föl tőle telhető áldozatát; az egyházi főhatóságok pedig édes örömet nyújtanak a romok felett új életre kelő egyház javára támogatást.

Gergely Károly.

Régi dolog.

Nem hiszem, hogy lenne e becses lap olvasói között, a ki tisztában nem volna azzal, hogy bár a legújabb időben az országos törvények protestáns egyházunk érdekében megnyugtatóan hangzanak (kivált ha foganatosítottának!) mindazáltal a folytonosan kiváltságos r. kath. papság tagjai ma is napról-napra számos törvényteleniséget engednek meg magoknak egyházunkkal szemben.

Az a nagy port vert kereszteleési törvény is vajjon talált-e, engedelmes fülekre ama táborban? Dehogyan talált! Mig mi erős igazságérzetünk és törvénytöréstünk folytán addig is lelkiismeretesen óvakodunk az elkereszteléstől.

Én szeretem egyházamat és pedig nem elfogultan, hanem eszem, szívem szerint lelkemből. Épen azért igen fáj a vallási türelmetlenség, a vallási sérelem és lélekhajhászás sőtét tényeit látnom a XIX. század annyira hirhadt felvilágosultságában, a melyben tehát lelkiszabadságnak kellene lenni. Sez a fájdalmas érzés ellenállhatatlanul ösztönzi, hogy egy pár idevágó adatot olvasó közönségünkkel, megismerhessek, nem hogy panaszkodjam, hanem helyzetünk jobban ismerése s örüllői tisztünkben való serkentés céljából.

Magyar alföldünk egyik legnagyobb városában, melynek meg kell adni, hogy igen értelmes népe van és az tulajdonlag református, a r. kath. pap állomásának elfoglalása után, a mint sima megnyerő modorával városszerte tiszteletet, becsülést támasztott maga iránt az őszinte szívekben, — csakhamar nagy erélylyel fogott ev. ref. egyházunk falainak bontásához

Eljárásából csak három adatot említek, mint a melyek való igazságáról bizonyos vagyok.

Első és legcsekélyebb, hogy egy vegyes házasságban élő ref. öreg ember áttérése alkalmával tartott egyh. tanításában nagy erélylyel meghagyta, kötelességévé tette a vegyes házasságban élő r. kath. hitestársaknak, hogy arra szenteljék életüket, annak minden törekvése arra legyen irányulva, hogy hitestársukat végre is megnyerjék az egyedül idvezítő egyháznak és égis magasztalta a most áttérőnek r. kath. nejét, mint a ki e tekintetben követendő példa előttök!

Ugy látszik, ő főtisztelendősége nagy embere a vegyes házasságnak, ügyességének eredménye e téren valóban meglepő, a mint a következőkből kitűnik.

A polgári rend legjobb módú és legértelmesebbjei közül egy ref. vallású fiatal özvegy vegyes házasságra lépven, a r. kath. templomban esküdt. Ezt a református embert ő tisztelendősége nemcsak letérdepeltette, hanem még a fészületet is megcsókoltatta vele.

Egy más alkalommal a város intelligentiájának egyik kiváló tagja — kit úgy ismertünk, mint szóban, értelemben és cselekedetben határozott reformátust — szintén vegyes házasságra lépven s esküvésre a r. kath. templomba kényszerítettven: a főtisztelendő még ekkor is megengedte magának, hogy a ref. völegénytől a letérdeplést követelje és midőn ez kétszer is tiltakozott az ellen, harmadszor is letérdeplést parancsoljon, amire aztán, az ünnepélyes pillanatban tán arája szelid tekintetere, vagy még kitudja minő súlyos érdek nyomása miatt is a völegény fejét vesztve,

vége is engedelmeskedett... s nekünk szívünkbe nyilalott, midőn még ezen szív szerint kálvinista határozott jellemű barátunk lábai is megrövidültek kényszerítésből az oltár előtt.

Hát nem erőszak-e ez, nem vallási sérelem-e?!

Hogy minő eredményt érhet el köznépünk között az időt s alkalmat czéljainak ily ügyesen megválasztani tudó s erélylyel működő r. k. pap, azt könnyű elképzelni.

Kiki vonja el magának ezek ismeretéből a helyes intelmet.

Ben-Abi.

Különfélék.

Király ö Felsege Alsó- és Felső Józsnak iskolaépítésre 100 frtot adományozott.

Debreczeni főiskola. A debreczeni ev. ref. theológiai és jogakadémiában a beiratások a jövő iskolai évre szeptember 1—8 napjain történnek; szeptember 9-én délelőtt 8 órakor a tanév istenitisztelettel nyitattik meg. Pót- és javító vizsgákra jelentkezés szeptember 3; ezen vizsgák szept. 4-én d. u. 3 órakor tartatnak meg. Alap- és államvizsgák szept. 6-án veszik kezdetüket; folyamodványok szept. 5-én déli 10 óráig adandók be. Bentlakási, konviktusi, tandijelengedési kérvények kellőleg felszerelve szept. első napjaiban beadassanak. Az akadémia igazgatója.

A debreczeni ev. ref. főgymnasium 188⁵/₆. iskolai évről kiadott értesítőjében az 188⁶/₇. iskolai évet illető „Tudni valók“ közt azon figyelmeztetés olvasható, hogy a tandijak az egyházkerület 1886. aug. hóban tartandó gyűlésén ujonnan fognak rendeztetni, mely rendezés azonnal közzétételük és az 188⁶/₇. iskolai évben már az így meghatározott mennyiségben lesz a tandij fizetendő. Miután a tiszántuli egyházkerület 1886. aug. hó 9-én s következő napjain tartott gyűlése a debreczeni ev. ref. gymnasiumot illetőleg hozott határozatai végrehajtásával az egyházkerületi elnökséget és gymnasiumi tanárkart bizta meg: az egyházkerületi elnökségnek a gymnasiumi tanárkarral aug. 13-án tartott értekezletén megállapított, szüléket közelebről érdeklő szabályok ezennel közzé tételnek a következőkben: 1) A tandijak a protestáns tanulókra nézve megmaradnak, a más vallásu tanulók mind a nyolcz osztályban külömbség nélkül 40 frtot fizetnek. 2) Az 1-ső, 2-ik és 7-ik osztályokba, melyek mellett parallel osztályok állitnak fel, a felvétel minden újabb korlátozás nélkül történik; a 3-ik, 4-ik, 5-ik, 6-ik és 8-ik osztályokba a felvétel a törvényes létszám beteltével bezáratik. 3) Más tanintézetből jövő, ismétlésre vagy javításra utasított tanuló fel nem vétetik. 4) Sem ismétlő sem javítás utján előbb vihető (promoveálható) tanuló szegénytanulói jótéteményre fel nem vétetik. 5) A hat alsó osztálybeli ugy nevezett szegénytanulók száma mintegy 80-ban állapittatik meg. 6) Szeptember 5 első napján tul semmi nemü jótéteményért való folyamodás figyelembe nem vétetik. 7) Szeptember 1-ső, 2-ik és 3-ik napján felvétetnek az eddig itt tanult protestáns tanulók, 4-én és 5-én a más intézetből jövő protestáns tanulók, 6-ától fogva 8-ig a törvényes létszámon belül bármely tanulók felekezeti külömbőség nélkül. A gymn. igazgatóság.

Egyéves önkéntes joghallgatók leczkelátogatása. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur az egyéves önkéntes joghallgatók leczkelátogatása s leczkekönyve aláírása ügyében akként intézkedett, hogy a tisztképző tanfolyam látogatása végett a jogakadémia helyéről más városba távozó joghallgatók, a jogi tanfolyam leczkelátogatási kötelezettsége alul nem menthetők fel és így semmiféle kedvezményben vagy elnézésben nem részesülhetnek. Általában a joghallgatókra nézve megjegyzi a miniszter ur, hogy miután a szolgálat érdekeinek megegyeztetésével a hadtestparancsnokságok oda vannak utasítva, hogy a téli félévben 9 órától, a nyári félévben 10 órától délutáni 2 óráig a tanulmányaikat folytató joghallgatók az előadások látogatására bocsáttassanak: a kötelezett főtantárgyak lehetőleg ezen időben lévén előadandók, az egyéves önkéntes joghallgatóknak lehetőség van nyujtva az előadások szabályszerű látogatására. Ezek folytán nagyobb foku mulasztások mentségeül az önkéntesi szolgálat nem tekinthető, s az előadásokat huzamosabb időn át nem látogatók leczkekönyve alá nem írható. Kikre nézve a tanári kar kivételes méltányossági körülményeket látna fenforogni, a szóban forgó ügyben engedély megadása iránt kellően indokolt felterjesztés teendő a miniszteriumhoz.

Nagy-Várad. A vallástanári állomásra 18 pályázó jelentkezett; köztük több rendes lelkész, gymnasiumi segéd-tanár, nagyrészbzen segédlelkészek. F. hó 15-én volt a választás s a bizalom egyhangulag Végh József álmódi segédlelkész felé irányult, ő hivatván meg a vallástanári fontos állásra.

Gyászhir. Részvétellel közöljük Madarász Imre, karczagi lelkész társunk gyászát, kinek neje, szül. Laczka Erzsébet asszony f. évi augusztushó 15-én, életének 33-ik s boldog házasságuk 14-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt s 17-én eltemettetett. Béke lengjen a korán elhunyt hű nő és jó anya porai fölött!

Pusztá-Poó. Mint érdekes és mindenestre élénk figyelemre méltó tanügyi mozgalmat tudatják velünk, hogy a Balkányban lakó Gencsy Béla ur pusztá-poói nagybirtokának 27 családot alkotó cselédei Boér Lászlót, ki tanítói oklevél hiányában több helyen segédtanítói minőségben szolgált, felszólították gyermekeiknek, havi 50—50 kr tandijfizetés melletti tanítására. A földesur azonban, látván cselédei buzgó jóakarátát, maga szerződtette a tanítót, kinek most már 283 frt 40 kr fizetés van biztosítva. A gyermekek közül többen már jól irnak, olvasnak s az illető számkörben számolnak is. Följegyzést érdemel minden ilyen, a tanügy oltárára hozott áldozat.

Megjelent. A hazai alkotmány- és jogismeret alapvonalai polgári és felsőbb népiskolák számára. Második javított és teljesen átdolgozott kiadás. Irta Dr. Csiky Kálmán, a m. kir. József-műegyetemen a magyar közigazgatási jog ny. r. tanára. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által jutalmazott mű. Budapesten, 1886. A magyar királyi állam tulajdona. Egyik szakértő munkatársunk birálatosan ismertetni fogja.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**